

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BANJALUKA
Broj: 71 0 P 298284 21 Rev
Dana, 27.09.2022. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija ovog suda Gorjane Popadić, kao predsjednik vijeća, Violande Šubarić i Biljane Majkić Marinković, kao članovi vijeća, u pravnoj stvari tužitelja Zajednička advokatska kancelarija D., advokati R.D. i T. D. Č. iz B., koje zastupaju L.R. i M.B., advokati iz B., protiv tuženih I.K.-T.O. d.o.o. B., koga zastupa S.G., advokat iz B., Ž.T. iz G., i B.T. iz G., koju zastupa punomoćnik Ž.T., radi isplate, vrijednost predmeta spora 40.139,52 KM, odlučujući o reviziji tužitelja izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 298284 20 Gž od 10.06.2021. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 27.09.2022. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 298284 18 P od 25.06.2020. godine odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja da se obavežu tuženi da mu isplate iznos od 40.139,52 KM sa zakonskom zateznom kamatom i to: na iznos od 17.351,95 KM počev od 14.04.2017. godine, na iznos od 6.001,93 KM počev od 24.11.2014. godine i na iznos od 16.786,57 KM počev od 14.05.2014. godine, sve do isplate, te je obavezan tužitelj da tuženom I.K.-tehnička ortopedija d.o.o. B. (u daljem tekstu: prvotuženi) nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 3.675,00 KM.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 298284 20 Gž od 10.06.2021. godine žalba tužitelja je odbijena i potvrđena prvostepena presuda, te je odbijen i njegov zahtjev za naknadu troškova žalbenog postupka u iznosu od 1.316,25 KM i troškova takse na žalbu.

Blagovremeno izjavljenom revizijom tužitelj pobija drugostepenu presudu zbog povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se osporena presuda preinači ili ukine i predmet vrati istom sudu na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju tuženi Ž.T. (u daljem tekstu: drugotuženi) i B.T. (u daljem tekstu: trećetužena) predlažu da se revizija kao neosnovana odbije.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužitelja da mu tuženi po osnovu zaključenog ugovora o zastupanju isplate iznos od 40.139,52 KM sa pripadajućom zakonskom zateznom kamatom.

Tokom postupka kod prvostepenog suda utvrđeno je slijedeće činjenično stanje: da je dana 03.12.2007. godine preduzeće H. d.o.o. B. izdalo punomoć kojom je ovlastilo advokata R.D. i advokatskog pripravnika T.D.Č. da ih zastupa u svim postupcima pred sudovima i da mogu primiti novac u vansudskom izvršnom postupku; da je presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 029888 13 P 2 od 24.11.2014. godine odbijen tužbeni zahtjev tužitelja H. d.o.o. B. koga je zastupao advokat R.D. protiv tuženih M.Š. i D.G., te umješaća na strani prvotuženog S.D., za raskid ugovora o poslovnoj saradnji, a usvojen tužbeni zahtjev za utvrđenje da je fiktivan i ništav ugovor o kupoprodaji nekretnina, da su tuženi obavezani da tužitelju naknade troškove parničnog postupka u iznosu od 6.001,93 KM, te da je presudom Vrhovnog suda Republike Srpske broj 71 0 P 029888 18 Rev 2 od 27.03.2018. godine odbijena revizija tuženog i umješaća izjavljena na presudu Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 029888 17 Gž 4 od 09.11.2017. godine; da je u pravnoj stvari tužitelja RK N. d.o.o. N.G., protiv tuženog H. d.o.o. B., koga je zastupao advokat R.D. iz B., uz učešće umješaća na strani tuženog I.K. d.o.o. B., radi isplate, presudom Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 018637 08 Ps od 02.10.2013. godine odbijen tužbeni zahtjev i tužitelj obavezan da tuženom naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 16.786,57 KM, da je odbijena žalba tužitelja i potvrđena ta presuda drugostepenom presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci od 25.03.2014. godine, a presudom Vrhovnog suda Republike Srpske broj 57 0 Ps 018637 14 Rev 2 od 15.10.2014. godine odbijena revizija tužitelja protiv te drugostepene presude; da je ugovor o građenju od 30.09.2004. godine zaključen između H. d.o.o. B. koju je zastupao direktor Ž.T., kao naručilac i izvođač SZR I.K. B. koju je zastupao direktor D.S., da je predmet ugovora bio građenje poslovne zgrade na k.č. broj 24/42 i k.č. 194/122 što po novom premjeru odgovara k.č. broj 2960/4 i k.č. broj 2956/5 u skladu sa investiciono tehničkom dokumentacijom i izdatim odobrenjem za građenje, da se članom 8. ugovora izvođač obavezao da će radove izvršiti najkasnije do 01.10.2004. godine, da je članom 12. regulisano da danom potpisivanja ovog ugovora prestaje da važi ugovor o građenju zaključen 26.04.2004. godine između H. d.o.o. B. i SZR I.K. B. i RK N. d.o.o. N.G.; da je u zk. ul. broj 5167 k.o. B. na k.č. broj 24/42 i u pl. broj 4794/1 k.o. B. na k.č. broj 2960 kao vlasnik i posjednik upisan prvotuženi, na osnovu ugovora o razmjeni nekretnina broj OPU-... od 30.05.2012. godine; da je ugovorom o kupoprodaji od 03.05.2005. godine izvršena prodaja poslovnog prostora u navedenoj zgradi u gradnji između preduzeća H. d.o.o. B. kao prodavca i M.Š. i D.G. kao kupaca, za kupoprodajnu cijenu u iznosu od 41.500,00 KM; da je između prvotuženog i H. d.o.o. B., M.S. i B.T. zaključen ugovor o razmjeni nekretnina broj OPU-... od 30.05.2012. godine kod notara S.K.T.; da je ugovor o ustupanju ugovora bez naknade broj OPU-... zaključen 17.02.2015. godine kod notara G. G. između H. d.o.o. B. kao ustupioca i trećetužene kao primaoca, tako da su na osnovu ovog ugovora nekretnine H. d.o.o. B., u naravi poslovni prostor u suterenu površine 254,32 m², prenesene na osnivače B. i Ž.T. sa po ½ dijela; da je prvotuženi dostavio tužitelju dopis 05.11.2018. godine kojim je od njega tražio dostavljanje dokumenata kako bi se upoznao sa eventualnim njegovim potraživanjima, kojim ga obavještava da mu nije poznato da ovo preduzeće ima neizmirene obaveze po osnovu zastupanja prema Advokatskoj kancelariji D.

Polazeći od naprijed utvrđenog činjeničnog stanja da između tužitelja, te drugo i treće tuženih kao fizičkih lica, nije zaključen ugovor o zastupanju, da takav ugovor nije zaključen ni sa prvotuženim, da između tužitelja i tuženih odnosno D.S. kao fizičkog lica nije zaključen ugovor o ustupanju potraživanja, niti o tome postoji bilo kakva pisana izjava kojom bi se prvotuženi obavezao da će u ime preduzeća H. d.o.o. B. isplatiti tužitelju troškove zastupanja, te da tvrdnja tužitelja da je postojao takav usmeni dogovor o isplati troškova zastupanja ne proizlazi iz izvedenih dokaza; da su troškove postupka po presudama koje su tužitelji izveli kao dokaz bili u obavezi isplatiti preduzeće H. d.o.o. B., te M.Š. i D.G., odnosno pravno lice RK N. d.o.o. N.G.; da se troškovi postupka isplaćuju strankama a ne advokatima, prvostepeni sud je

našao da drugo i trećetuženi nisu pasivno legitimisani da tužitelj od njih zahtijeva troškove parničnog postupka koji su dosuđeni preduzeću H. d.o.o. B. Prvostepeni sud je zaključio da tužbeni zahtjev u odnosu na prvotuženog nije osnovan, budući da se iz izvedenih dokaza ne može zaključiti da je preuzeo obavezu da u ime M.Š., D.G. i Preduzeća N. d.o.o. N.G. advokatu R.D. ili Advokatskoj kancelariji D. isplati dosuđene troškove; da su ovi troškovi trebali biti isplaćeni preduzeću H. d.o.o. B., a ne tužitelju kao advokatu; da tužitelj nije dokazao na šta se odnose troškovi u iznosu od 6.001,93 KM sadržani u presudi Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 029888 13 P 2 od 24.11.2014. godine; da je navedeni iznos sadržan u iznosu od 17.351,93 KM koji se navodi u obrazloženju presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj 71 0 P 029888 18 Rev 2 od 27.03.2018. godine i da se ne može utvrditi na šta se odnose troškovi postupka u iznosu od 16.876,57 KM, te da li su u tom iznosu sadržani i troškovi sudske takse. Slijedom navedenog prvostepeni sud je zaključio da tužitelj u smislu odredbi članova 7. i 123. stav 1. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP) nije dokazao ni osnov ni visinu postavljenog tužbenog zahtjeva, pa je isti u cijelosti odbio.

Drugostepeni sud je, odlučujući o žalbi tužitelja, izjavljenoj protiv prvostepene odluke, prihvatio kao pravilna činjenična utvrđenja i pravne zaključke prvostepenog suda, pa je žalbu odbio kao neosnovanu i potvrdio prvostepenu presudu.

Drugostepena presuda je pravilna i na zakonu zasnovana.

U konkretnom slučaju iz utvrđenog činjeničnog stanja, koje ne može biti predmet pobijanja u revizionom postupku, prema izričitoj zabrani propisanoj odredbom člana 240. stav 2. ZPP, proizlazi da između tužitelja, te drugo i treće tuženih kao fizičkih lica nije zaključen ugovor o zastupanju, te da takav ugovor nije zaključen ni sa prvotuženim kao pravnim licem. Riječ je o ugovoru o nalogu koji je regulisan odredbama članova 749. do 770. Zakona o obligacionim odnosima („Sl. list SFRJ“ broj 29/78 do 57/89 i „Službeni glasnik RS“ broj 17/93 do 74/04, u daljem tekstu: ZOO), po kojem tužitelj ima pravo na nagradu i naknadu troškova prema Tarifi o nagradama i naknadi troškova za rad advokata („Službeni glasnik RS“ broj 68/05, u daljem tekstu: AT).

Imajući u vidu da stvarna legitimacija predstavlja materijalno-pravni odnos stranaka u sporu, tako da je tužitelj aktivno legitimisan ako je on nosilac prava koja su predmet spora, nasuprot tuženom koji je pasivno legitimisan ako na njemu leže obaveze koje odgovaraju tom pravu, te da zavisi od materijalnog prava koje se primjenjuje na određeno činjenično stanje, po ocjeni ovog suda, u konkretnom slučaju ne postoji legitimacija stranka u postupku po osnovu ugovora o zastupanju, kako su pravilno zaključili nižestepeni sudovi.

Neosnovane su tvrdnje revidenta da je tužitelj legitimisan da zahtjeva od tuženih plaćanje troškova zastupanja iz predmeta u kojima je po usmenom ugovoru o nalogu zastupao preduzeće H. d.o.o. B., budući da iz utvrđenog činjeničnog stanja proizlazi da se tužitelj nije nalazio u materijalno-pravnom odnosu sa tuženima po osnovu ugovora o nalogu (zastupanju).

Prema odredbi člana 446. ZOO preuzimanjem duga se preinačava obligaciono pravni odnos tako da preuzimalac stupa na mjesto pređašnjeg dužnika, a ovaj se oslobađa obaveze. Pod preuzimanjem duga podrazumijeva se ugovor sklopljen između povjerioca, dužnika i trećeg lica (preuzimalac duga) kojim preuzimalac duga uz povjeriočev pristanak pristaje da umjesto dosadašnjeg dužnika preuzima na sebe obavezu isplate dužnikovog postojećeg duga,

kao jedini platac čime dosadašnji dužnik izlazi iz postojećeg obavezno pravnog odnosa i na njegovo mjesto dolazi preuzimalac duga kao novi dužnik.

Tokom postupka nije bilo sporno da je isplata troškova zastupanja u predmetima koje navodi tužitelj bila obaveza preduzeća H. d.o.o. B. sa kojim tužitelj nije zaključio pismeni ugovor o nagradi i naknadi troškova zastupanja, već je zastupanje vršio na osnovu punomoći i da je u odnosu na to preduzeće sproveden stečajni postupak. Tužbeni zahtjev u odnosu na prvotuženog tužitelj je zasnovao na tvrdnji da je zaključen usmeni ugovor o preuzimanju duga tako da je zakonski zastupnik prvotuženog D.S., koji je kasnije preminuo, prihvatio obavezu isplate duga tužitelju po osnovu zastupanja u parničnim predmetima preduzeća H. d.o.o. B.

Drugotuženi je tokom ovog postupka tvrdio da je dogovor oko isplate troškova zastupanja vezan za ugovor o ustupanju ugovora bez naknade koji je preduzeće H. d.o.o. B. zaključilo sa svojim osnivačima i zakonskim zastupnikom pod brojem OPU..., a predmet tog ugovora je poslovni prostor u B.u ulici ..., koji je predmet i ugovora o razmjeni nekretnina OPU-... zaključenog između prvotuženog i H. d.o.o. B., iako iz sadržaja odredbi tih ugovora nema osnova za zaključak da su se ugovorne strane sporazumjele o obavezi tuženih na isplatu troškova zastupanja koje tužbenim zahtjevom u ovoj parnici traži tužitelj.

Odredbom člana 7. stav 1. ZPP, propisano je da su stranke dužne da iznesu sve činjenice na kojima zasnivaju svoje zahtjeve i da izvode dokaze kojima se utvrđuju te činjenice. Ovom zakonskom odredbom propisano je raspravno načelo parničnog postupka koje podrazumijeva isključivu obavezu stranaka da prikupljaju činjeničnu građu za donošenje odluke suda o njihovom zahtjevu. Ovu obavezu propisuje i odredba člana 123. stav 1. ZPP kojom je propisano da je svaka stranka dužna dokazati činjenice na kojima zasniva svoj zahtjev, iz koje proizilazi da teret dokazivanja svojih tvrdnji snosi svaka stranka. Dakle, prema navedenim zakonskim odredbama stranka je dužna da predloži dokaze kojima se utvrđuju njene tvrdnje, da te dokaze izvede i njima dokaže svoje tvrdnje. Izuzetno, stranka ne mora dokazivati činjenice koje je druga stranka priznala, čije postojanje zakon pretpostavlja i koje su opštepoznate (član 125. ZPP).

Tužitelj je radi dokazivanja osnovanosti tužbenog zahtjeva izveo dokaze iz kojih ne proizilazi da je zaključen usmeni ugovor o preuzimanju duga na način da je tadašnji zakonski zastupnik prvotuženog D.S., koji je kasnije preminuo, prihvatio obavezu isplate duga po osnovu zastupanja u parničnim predmetima preduzeća H. d.o.o. B., koje tužitelj traži u ovoj parnici.

Prema naprijed citiranim odredbama ZPP na tužitelju je bila obaveza da pruži dokaze kojima bi dokazao svoje činjenične navode o postojanju osnova da mu prvotuženi nadoknadi zahtijevane troškove zastupanja preduzeća H. d.o.o. B. čiju naknadu traži u ovoj parnici, pa kada te činjenice nije dokazao, primjenom pravila o teretu dokazivanja (član 126. ZPP) snosi rizik nedokazanosti tih navoda. Ovo iz razloga što su tuženi osporili tužbeni zahtjev i što se nije radilo o činjenicama koje se ne moraju dokazivati prema odredbi člana 125. stav 3. i 4. ZPP (činjenice čije postojanje zakon pretpostavlja i opštepoznate činjenice).

Kako je, prema naprijed navedenom, tužitelj bio dužan dokazati činjenice koje mu po materijalnom pravu idu u prilog, nižestepeni sudovi su, suprotno tvrdnji revidenta, pravilnom primjenom materijalnog i procesnog prava odbili njegov tužbeni zahtjev u ovoj parnici.

Imajući u vidu naprijed navedeno neutemeljeni su svi revizioni prigovori da je prilikom donošenja osporene odluke o odbijanju tužbenog zahtjeva materijalno pravo pogrešno

primijenjeno, kao i prigovor da je osporena odluka zahvaćena povredama odredaba parničnog postupka, pa ni ostali navodi revizije nisu od značaja za pravilnost i zakonitost pobijane presude.

Prema navedenom, pobijana presuda nema nedostataka na koje se ukazuje revizijom, niti onih na koje sud pazi po službenoj dužnosti, pa je na osnovu odredbe člana 248., u vezi sa članom 456. a) ZPP, odlučeno kao u izreci.

Predsjednik vijeća
Gorjana Popadić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Aćić